

## Pastiersky list Nitrianskej diecézy na Tretiu pôstnu nedeľu

Drahí bratia a sestry! Uprostred každodenných starostí a povinností sa ani nestačíme čudovať ako sa mňa nielen deň za dňom, ale aj celé obdobia bez toho, aby sme prečítali posolstvo v nich ukryté. Od chvíle, kedy „Kristus zomrel v určenom čase za bezbožných“ (*Rim 5, 6*), a tak „Božia láska bola rozliata v našich srdciach skrze Ducha Svätého“ (*Rim 5, 5*) sú ľudské dejiny studňou, z ktorej vyvierajú „pramene vôd prúdiacich do večného života“ (*Jn 4, 14*). Čas ako ťaživý sled okamihov sa zmenil na *kairos* (čas milosti) a bežný rok na rok liturgický. Preto tajomstvo jednotlivých liturgických období nás robí účastnými na tajomstve Boha, ktorý sa v Kristovi vydal do našich rúk a kráča zaprášenými cestami našich dejín, aby nám priniesol spásu. Tak je teda každé obdobie liturgického roka „dôkazom Božej lásky k nám hriešnikom“ a zároveň ponukou „Božej milosti“, bolo by teda nemúdre predlžovať fašiangy (napr. organizovaním plesov a iných zábav) a hneď vstúpiť do veľkonočného času, k čomu nás nabáda aj známa taktika obchodníkov, ktorí už dávno „pretavili“ čokoládových „Mikulášov“ na veľkonočné symboly.

Už niekoľko dní sme v pôstom čase. Keďže jeho hlavným obsahom je pokánie, ktoré má byť nielen vnútorné a individuálne, ale aj vonkajšie a sociálne, nie je to veľmi obľúbené obdobie. Napriek psychologickej nepohode, ktorú môže pôst navodzovať, je ideálnym obdobím na to, aby sme zmenili svoj život, aby sme mu dali novú vnútornú kvalitu, ale aj *nový dizajn*. Je to obdobie, kedy môžeme prinavrátiť nášmu životu vznešenosť, o ktorej hovorí sv. Augustín: „Aj keď je človek podľa tela nepatrný, predsa je nekonečne vznešený. Ved' prebýva v ňom Boh. Prečo sa teda niektorí ľudia tak usilovne snažia zmenšovať sa? Prečo sa snažia, aj keď sú takí veľkí, žiť tak malichečne?“

Ak vznešenosť človeka spočíva v stave „Boh vo mne a ja v Bohu“, prinavrátanie sa k Bohu, ktorý „dokazuje svoju lásku k nám tým, že Kristus zomrel za nás, keď sme boli ešte hriešnici“ (*Rim 5, 8*), je najvlastnejším obsahom pôstneho času. Súčasným jazykom túto istú pravdu vyjadril aj známy katolícky spisovateľ a austrálsky podnikateľ Matthew Kelly v diele *Dynamický katolíci* (ktoré Vám vrele odporúčam) uvádza: „Pokánie je mocné slovo. Čo však znamená pre nás tu a teraz, po viac ako dvetisíc rokoch? Robiť pokánie značí to isté, čo kedysi znamenalo pre ľudí, čo sa tlačili okolo prašných ciest, aby sa dostali aspoň o kúsok bližšie k Ježišovi, keď prechádzal cez ich mestečko alebo dedinu. Robiť pokánie znamená vrátiť sa k Bohu... Ide proste len o to, že po Božom boku som lepší – lepší syn, manžel, otec, brat, priateľ, zamestnávateľ, občan. Keď sa odvraciam od Boha, odcudzujem sa aj svojmu pravému ja. Z tohto dôvodu kladiem na prvé miesto spoved“.

Áno, cesta návratu k Bohu vedie cez dobrú svätú spoved'. Už cirkevní otcovia túto sviatosť považovali za „druhú záchrannú dosku po stroskotaní“, a zároveň za „druhý krst“, keď učia: „Spása pochádza z vody a z dreva kríža. Krst vodou prenáša spaseného na loďku Cirkvi, ktorá je postavená z dreva kríža. Druhé spasné brvno pokánia udeľuje spásu len preto, lebo pochádza z toho istého dreva, z ktorého je postavená loď. Teologicky to znamená: spása skrz pokánie je obnovou spásy, ktorá sa udiala v krste, je novou účasťou na loďke Cirkvi, je príchodom do prístavu“ (porov. *Proklus, Sermo de Ascensione Domini*).

Aj napriek tomu, že táto sviatosť je nositeľom „nádeje, ktorá nezahanbuje“, nie je v našich časoch prijímaná s rozpoložením žalmistu, ktorý na základe vlastnej skúsenosti s hriechom a s odpustením všetkých pozýva: „Poďte, plesajme v Pánovi, oslavujme Boha, našu spásu“ (*Ž 95*). Ak sme konštatovali, že pôstny čas, počínajúc Popolcovou stredou, súčasný človek prežíva s nevôľou a je časom psychologickej nepohody, to isté – ba snáď ešte vo väčšej miere – platí aj pre prax sv. spovede. Aj my, hriešni ľudia – podobne ako žena Samaritánka – máme tendenciu v konfrontácii s vlastnou hriešnosťou reagovať ako postrehol v dnešnej scéne Jánovho evanjelia Boží služobník, arcibiskup, televízny kazateľ Fulton Sheen (†1979): „Žena vie presne, na čo hriešne v jej živote Ježiš poukazuje. Zareagovala tak, ako hriešny človek má tendenciu v konfrontácii s vlastnou hriešnosťou reagovať a v tejto veci sú osobne obdarované ženy – zmenila tému“.

Uštipačnosť, ironizovanie, materialistické zjednodušovanie, úsečnosť, či útočnosť, ktoré charakterizujú Samaritánku pri stretnutí s Ježišom, sú súčasťou stratégií, ktorými sa ľudia snažia vysporiadať s každým, kto o hriechu hovorí a na hriech upozorňuje. Avšak ani zmena témy, ani odvrátenie pozornosti na hriechy iných, ani zľahčovanie hriechu prostredníctvom snáh o jeho psychologické vysvetlenie, ani prekrývanie hriechu prácou, či zábavou, ani legitimizovanie hriechu jeho rozšírenosťou vo svete, ani dovolávanie sa práva na autonómiu svedomia, nerieši problém hriechu. Výrečné je svedectvo veriacej ukrajinskej ženy, Sabiny Wurmbrand (†2000), z prostredia komunistického žalára: „Staré spomienky dokážu páliť ako oheň. A tu – vo väzení – niet úniku: bez kníh, bez rozhlasu, bez akéhokoľvek rozptýlenia, bez miesta kam by sa človek mohol uchýliť, keď sa spomienky hlásia o slovo. Tu končí každý sebaklam. Teórie o nových formách morálky tu boli úplne na nič. Tu sa človek dozvedel, že i táto nová morálka je len súčasťou starej chlipnosti... Takmer každá žena pociťovala vo väzení výčitky svedomia... Tie, ktoré sa vyhlasovali za ateistky, sa pristihovali pri tom, ako volajú k Bohu... Nahromadenie hriechu môže priniesť len nešťastie a ľútosť. Aby sa im ul'avilo, želali si o tom

hovoríť. Pripomínala som im slová kráľa Dávida, ktorý sa takého hriechu tiež dopustil: Blažený, komu sa odpustila neprávosť a je oslobodený od hriechu. (Ž 32, 1)“.

Drahí bratia a sestry! Hriech síce zapríčinil človek, ale jeho vyriešenie nie je v ľudských silách. Naše ospravedlnenie a pokoj stálo život Ježiša Krista a len On má právo hovoriť o prostriedkoch k jeho dosiahnutiu. A tým je sviatosť zmiernie. Tak to vyjadrila aj švajčiarska konvertitka a lekárka Adrienne von Speyr (†1967): „Dialóg alebo psychoanalýza nemôžu nahradiť spoveď. Kým základnou úlohou priateľa alebo psychológa je utvrdiť priateľa či pacienta v jeho presvedčení alebo nanajvýš niečo málo zmeniť, sv. spoveď predpokladá totálnu otvorenosť. Pred Bohom, ktorý je sprítomnený v spovedníkovi sa nemôžu hľadať potvrdenia, nesmie sa hrať falošná hra so sebou samými, môže sa len prijať postoj úplnej odovzdanosti a vyznania hriechu, ktoré sa stane prostriedkom zjavenia Božej milosti. Toto je postoj vteleného a ukrižovaného Krista, ktorý sa ‚stal hriechom‘ a tak zjavil prehojnosť Božej milosti a lásky“.

Dobrá svätá spoveď nie je nič, čo by presahovalo naše schopnosti, hoci si vyžaduje aj istú prípravu – veď ani Boží Syn neprišiel na zem, aby priviedol hriešnikov k Otcovi, nepripravený. Jednoduchosť spovede pekne vystihol už citovaný Fulton Sheen, keď sa zamýšľala nad Ježišovým pokynom žene – Samaritánke: „Chodť, zavolaj svojho muža a príď sem!“ (Jn 4, 16). Autor vysvetľuje: „Pán vie, že na to, aby prameň duchovnej vody mohol v jej srdci prúdiť, musí zmeniť jej srdce. Musí z neho odstrániť všetky nánosy, hlinu, bahno, kamene, ktoré by prúd čerstvej vody zadúšal. Pán po vzbudení túžby u nej vie, že môže vzniesť požiadavku zmeny jej správania. Žena mu odpovedala: Nemám muža“. Ježiš jej vrazil: „Správne si povedala: Nemám muža, lebo si mala päť mužov a ten, ktorého máš teraz, nie je tvoj muž. To si povedala pravdu“ (Jn 4, 17-18). Žena sa práve vyspovedala pred Bohom, aj keď to ani netušila. Ježiš jej umožnil a pomohol sa vyspovedať“.

Prax svätej spovede je usmerňovaná cirkevnou legislatívou, ktorá hovorí, že „každý veriaci, ktorý dosiahol vek užívania rozumu, je povinný *aspoň* raz do roka sa úprimne vyspovedať z ťažkých hriechov“, na ktoré sa pamätá. Určite chápeme, že toto prikázanie určuje iba minimálnu spodnú hranicu duchovného života, akoby na prežitie. Spovedať sa z každodenných previnení (všedné hriechy) nie je povinné v úzkom slova zmysle, ale nám to pomáha formovať si svedomie, bojovať proti zlým náklonnostiam, nechať sa uzdraviť Kristom a napredovať v duchovnom živote.

K dobrej sv. spovedi patrí: príprava (spytovanie svedomia), ľútosť, predsavzatie k zmene, vyznanie hriechov, rozhrešenie, skutky zadosťučinenia – teda forma pokánia (*modlitba, pôst, almužna*).

Nech nás k tomu povzbudí aj súkromné zjavenie talianskej rehoľnice, Božej služobníčky Eugénii Ravasio (†1990), ktorá len potvrdzuje, že návrat k Bohu je oveľa ľahší ako by nám to hriechom narušená prirodzenosť chcela nahovárať.

Nemala by nás odradiť od svätej spovede ani tá skutočnosť, že sa máme spovedať človekovi – kňazovi; on je sám hriešnik a sám potrebuje túto sviatosť. Všimnime si v tejto súvislosti tiež, že poludňajšie stretnutie Ježiša a Samaritánky sa deje potom, ako „učeníci odišli do mesta nakúpiť jedlo“. Tento ústup apoštolov – budúcich služobníkov zmierenia (porov. 2Kor 5, 18) – naznačuje, že vo veci zmierenia je hlavným konajúcim Kristus. Úloha učeníkov je len služobná a spočíva takpovediac „len“ v zabezpečení všetko potrebného, pre eucharistickú hostinu. Preto za osobou kňaza je potrebné vidieť konajúceho Krista – Dobrého pastiera, milosrdného Samaritána, do krajnosti milujúceho otca čakajúceho na márnотratného syna, spravodlivého a zároveň milosrdného sudcu, „Boží dar“ prinášajúci vysmädnutým živú vodu.

Majme tiež vedomie, že vzhľadom na chúlitosť a veľkosť tejto služby ako aj na patričnú úctu voči osobám, každý spovedajúci kňaz je pod veľmi prísnyimi trestami viazaný zachovávať absolútne tajomstvo, čo sa týka hriechov, z ktorých sa mu kajúcnici spovedali. Ani nesmie použiť poznatky, ktoré získal pri spovedi o živote kajúcnika.

Pozývam Vás, drahí bratia a sestry, k tejto „živej vode“ – k sv. spovedi, ktorú budú naši kňazi s láskou a vo zvýšenej miere v tomto čase milosti a spásy vysluhovať. Neváhajte nielen Vy, ktorí ste na sv. spovedi neboli už dlho, ale ani Vy, ktorí pristupujete k tejto sviatosťi s pravidelnosťou. Nezabudnite ani na našich chorých a nevládnych, ktorí žijú vo farnosti, alebo v domoch opatrovateľskej starostlivosti, aby sme im tento veľkonočný dar odpustenia a nového života sprostredkovali.

V tomto duchu Vám všetkým žičím a vyprosujem radosť z Kristovho odpustenia a z nového života so Zmŕtvychvstalým Kristom, ktorú chceme naplno prežívať v blížiacich sa sviatkoch Veľkej noci.

✠ Viliam Judák, nitriansky biskup

*Prečítať, prosím, na Tretiu pôstnu nedeľu (15. marca 2020) namiesto homílie*